

VIHREÄN LIITON EU-OHJELMA

Hyväksytty puoluekokouksessa 23.5.2004

Euroopan unionin yhteiset tavoitteet elävät ja kehittyvät maailman mukana. Rauhan tai demokratian vahvistaminen ja ympäristönsuojelun edistäminen ovat vuosien varrella saaneet uusia painotuksia. Alun perin esimerkiksi rauhan vahvistaminen tarkoitti sitä, että vähennetään sodan mahdollisuutta Euroopan sisällä. EU pyrkii nykyään aktiivisesti vahvistamaan rooliaan globaalin rauhan turvaajana erityisesti ehkäisemällä konfliktien syntyä ja tukemalla kriisien jälkihoitoa. Euroopan unioni ei ole sama kuin Eurooppa, joka harjoittaa maantieteellisesti laajaa ja tärkeää yhteistyötä esimerkiksi Euroopan neuvostossa.

Myös taloudessa unionin haasteet ovat muuttuneet. Sisämarkkinoista aiheutuu myös ongelmia, joihin on vastattava. Tavaroiden, palvelujen, pääomien ja ihmisten vapaa liikkuvuus on pakottanut luomaan sosiaalisen suojelun vähimmäisvaatimuksia ja vaativan tasa-arvopolitiikan epäreilun kilpailun estämiseksi. Toisaalta vapaa liikkuvuus on johtamassa unionin toimivallan ongelmalliseen kasvuun esimerkiksi julkisissa peruspalveluissa, jotka Suomen kaltaisessa maassa pyritään pitämään kansallisessa päätösvallassa.

Vapaa liikkuvuus luo paineita myös ympäristölle. Ympäristönsuojelu tulisi jo ottaa huomioon unionin kaikessa toiminnassa, mutta käytännössä läpäisyperiaate ei toteudu, kun maatalouden, liikenteen ja teollisuuden kehitystä ohjaavat enemmän talouden lyhytnäköiset edut. Taloudellisen toimeliaisuuden irrottaminen kielteisistä ympäristövaikutuksista on edelleen mittava tehtävä niin unionin rajojen sisällä kuin maailmanlaajuisestikin.

Globalisaation hallinta on unionin tärkein tehtävä. Unioni on kyennyt edistämään kansainvälistä oikeutta muun muassa tukemalla vahvasti kansainvälisen rikostuomioistuimen syntyä, eikä Kioton ilmastopöytäkirjaa varmasti enää olisi ilman unionin ponnisteluja. EU:n on ulkoisessa toiminnassaan sovittava paremmin yhteen kauppa-, turvallisuus-, kehitys- ja ympäristöpolitiikan tavoitteensa.

Yhteisten ratkaisujen etsiminen Euroopan unionissa tarkoittaa sitä, että valtiot siirtävät osan päätösvalloistaan unionille. Ylikansallista politiikkaa ei voisi olla, ellei näin olisi. Yhteinen raha ei enää mahdollista kansallisesti päätettyä korkotasoa, mutta toisaalta yhteinen valuutta ei ole yhtä altis valuuttakurssien muutoksille. Jäsenmaiden yritystukien rajaaminen kirpaisee, mutta lohtuna on se, että samat päätökset koskevat muitakin maita.

Yhteistyötä syventämällä valtiot pyrkivät talouden ja sen vapauttamista seuraavien ongelmien parempaan hallintaan. EU:lla tulee olla nykyistä enemmän valtaa toimia painokkaasti niissä asioissa, joissa valtioiden välinen epäterve kilpailu ja monikansallisten suuryritysten toiminta tuottaa vahinkoa ihmisten hyvinvoinnille ja ympäristölle. EU:n on jatkossakin otettava edelläkävijän rooli myös globaalien pelisääntöjen luomisessa.

Uusi perustuslaki muuttaa unionin luonnetta monin tavoin. Määräenemmistöpäätöksiä lisätään, päätöksenteosta tulee avoimempaa, Euroopan parlamentin vaikutusvalta kasvaa ja kansalaisten perusoikeudet suhteessa unioniin vahvistuvat, mikä kaikki merkitsee demokratian lisääntymistä. Perustuslaki tekee unionista merkittävämmän kansainvälisen toimijan, mitä pidämme välttämättömänä. Toisaalta on pidettävä huoli siitä, että unionin toimivalta ei kasva hallitsemattomasti. Kansallisten parlamenttien on pian mahdollista valvoa aikaisempaa paremmin,

että unioni ei ylitä toimivaltuuksiaan. Päätökset, jotka koskevat sosiaalisia, terveydellisiä, sivistyksellisiä ja kulttuurisia peruspalveluja sekä niiden rahoitusta ja rakennetta, tulee jatkossakin tehdä kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Kansallisesti pitää olla mahdollista laatia ja soveltaa tiukempia normeja, eikä EU:n perustuslaki saa heikentää kansallisesti taattuja perusoikeuksia.

Suomen tulee toimia EU:ssa aktiivisesti ja aloitteellisesti. Pohjoisen ulottuvuuden vahvistaminen koko Itämeren alueella erityisesti yhteistyötä Venäjään parantaen kuuluu luontevasti Suomen tehtäviin unionissa. EU:ssa Suomen tulee korostaa yhteisten sääntöjen ja jäsenmaiden yhdenvertaisuuden merkitystä.

Euroopan unioni on ainutlaatuinen ylikansallisen yhteistyön muoto, joka on ollut innoittajana mm. Etelä-Amerikan yhteismarkkina-alueen (Mercosur) ja Kaakkois-Aasian maiden yhteistyöjärjestön (ASEAN) perustamisessa. Myös köyhän Afrikan maat ovat muodostaneet Afrikan unionin. Tällä tavalla onkin muodostumassa alueellisten organisaatioiden verkosto, joka helpottaa globaalien talouden ja ympäristöongelmien hallintaa niin YK:ssa kuin muissa kansainvälisissä järjestöissä.

Kestävä talous

Valtioiden välinen kilpailu yrityksistä ja työpaikoista vaikuttaa suoraan ihmisten arkeen, siihen millaisia palveluita valtioilla on varaa tarjota kansalaisilleen. Aggressiivisen verokilpailun vaarana on, että muut maat lähtevät siihen mukaan ja laskevat puolestaan omaa verotustaan, jolloin kilpailun kierre on valmis. Tällöin hyvinvointipalveluiden rahoitus käy aina vain vaikeammaksi. Suomen pitää ajaa nykyistä aktiivisemmin vähimmäisverokantoja yritys-, ympäristö- ja pääomaverotukseen sekä niitä koskevan päätöksenteon helpottamista siirtymällä määräenemmistöpäätöksiin.

Johannesburgin kestävä kehityksen huippukokouksessa vahvistettiin, että teollisuusmaiden tärkein päämäärä on lopettaa kestävä kehityksen vastaiset kulutus- ja tuotantomallit ja irrottaa ympäristöhaitat talouden kasvusta. Vihreät ovat aktiivisesti vaikuttaneet siihen, että kuntien ja valtioiden tekemissä julkisissa hankinnoissa voidaan paremmin ottaa huomioon hankintojen ympäristövaikutukset. Tätä mahdollisuutta tulee käyttää täysimääräisesti hyväksi.

Ympäristönsuojelun edistysaskeleet ovat tähän mennessä kadonneet tuotannon määrän kasvuun. Unionin on asetettava konkreettisia pitkän aikavälin tavoitteita luonnonvarojen ja energiankäytön vähentämiselle. Ympäristöystävällisten tuotteiden kehittäminen on myös työvoimavaltaista innovaatiotuotantoa, jota EU kipeästi tarvitsee.

Lissabonin strategiassa otettiin tavoitteeksi tehdä unionista maailman kilpailukykyisin alue vuoteen 2010 mennessä. Tavoitteen toteuttamisessa törmätään ristiriitoihin. Toisaalta pyritään tekemään työmarkkinoista joustavammaksi, mikä käytännössä asettaa entistä enemmän vaatimuksia työntekijöille ja lisää epävarmuutta. Toisaalta myönnetään, että sosiaalinen suojeleminen on kilpailukykyyn välttämätön edellytys.

Kilpailukykytavoitteesta on tullut entistä vaikeammin saavutettava, kun talouden kiihtyvä globalisaatio siirtää työpaikkoja kiihtyvää vauhtia nopeasti vaurastuviin kehitysmaihin kuten Kiinaan ja Intiaan. EU ei pysty kilpailemaan näiden maiden kanssa työvoimakustannuksissa, eikä niiden nopeasti kasvavien markkinoiden dynamiikassa. Siksi EU:n on keskityttävä parantamaan oman taloutensa tuottamaa lisäarvoa korkeatasoisella koulutuksella, tutkimuksella ja tuotekehityksellä.

Nykyisellään EU:n budjetti ei ole näiden tehtävien tasolla. Budjetin painopistettä on muutettava voimakkaasti tulevaisuuden suuntaan. Kun tuotanto perustuu yhä useammin aineettomiin tuotantontekijöihin, on huolehdittava tekijänoikeuksien toteutumisesta, mutta varottava viemästä sitä liian pitkälle, jotta pienten yritysten toiminta ei vaikeudu. Vastustamme patenttien myöntämistä elollisen luonnon osille ja tietokoneohjelmille.

Kasvu- ja vakaussopimus on törmännyt vastustukseen, kun yhä useamman maan on vaikea pitää kiinni sovitusta säännöistä. Sopimuksen muuttaminen siten, että investoinnit esimerkiksi koulutukseen hyväksyttäisiin nykyisiä alijäämäkriteerejä helpottamalla, on mahdollista. Sopimuksen muuttaminen vaatii kuitenkin laajan keskustelun ja yhteisen päätöksen.

Yhteinen valuutta on lisännyt rahapoliittista vakautta, mutta samalla ennustettavissa olleet vaikeudet ovat tulleet näkyviin. Koska unionimaiden kansantaloudet ovat kovin erilaisia ja eritahtisia, yhteinen korko-ohjaus aiheuttaa myös ongelmia. Yhteisen talouspolitiikan puute näkyy mm. kiristyvänä verokilpailuna, joka on omiaan alentamaan verotusta markkinavetoisesti – tämä on eurooppalaisen oikeiston poliittinen tavoitekin. Markkinat on saatava poliittiseen ohjukseen, mikä voi tapahtua vain unionin päätöksentekoa vahvistamalla.

Unionin sisämarkkinoilla on varottava vapauttamasta rajat ylittävää palveluiden tarjontaa siten, että valvonta siirtyisi lähtömaalle. Tämä romuttaisi työehtojen valvonnan ja antaisi epäreilun kilpailuedun maille, joiden sosiaaliturva ja työsuojelu ovat alhaisinta. Ulottuessaan kaikille palvelualoille lähtömaavalvonta myös vaikeuttaisi julkisten peruspalvelujen järjestämistä, koska julkiset palvelut eivät ole alistettavissa täydelliselle kilpailulle ilman, että niiden erityislaatu kärsii.

Sosiaalinen Eurooppa

Unionin kansalaisten oikeudet on kirjattu perusoikeusasiakirjaan, joka on nyt saamassa arvoisensa paikan perustuslaista. Huoli taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien toteutumisesta unionin jäsenmaissa on silti perusteltu ja näiden oikeuksien asemaa on pyrittävä vahvistamaan. Erityistä huomiota tulee kiinnittää myös koulutuksen laatuun ja opettajien pätevyyteen. EU tarvitsee ihmisoikeusvaltuutetun, joka valvoo EU:n perusoikeuskirjassa määriteltyjen oikeuksien toteutumista.

Suuria haasteita EU:n sosiaalipolitiikalle aiheuttavat väestön ikääntyminen ja alueellinen eriarvoisuus niin vanhojen kuin uusienkin unionimaiden sisällä sekä erityisesti vanhojen ja uusien maiden välillä. Jäsenmaita on kannustettava ennaltaehkäisevään, laadukkaaseen terveydenhoitoon ja eläkejärjestelmien saattamiseen kestäväälle perustalle. Kaupallisuuden ylivaltaa ihmisten terveyteen vaikuttaviin valintoihin on tarvittaessa rajoitettava unionin lainsäädännöllä esimerkiksi mainonnassa. Lisäksi Suomen on jatkettava ponnisteluja EU-tason alkoholi- ja tupakkaverojen nostamiseksi.

Sukupuoleen perustuvan syrjinnän valvontaa on tiukennettava, aivan erityisesti uusissa unionimaissa. Samalla tasa-arvoa tulee edistää myönteisin erityistoimin, joista tärkeimpiä on sekä isien että äitien oikeus osallistua täysipainoisesti sekä työ- että perhe-elämään. Vanhemmuuden kustannusten tasajako kaikkien työnantajien kesken on nousemassa tärkeäksi eurooppalaiseksi teemaksi pyrittäessä edistämään naisten ja miesten tasa-arvoa sekä parantamaan työllisyysastetta Lissabonin kilpailukykytavoitteiden saavuttamiseksi.

Sosiaalinen Eurooppa edellyttää työmarkkinaosapuolten vahvistuvaa dialogia EU:n tasolla. On pyrittävä saamaan aikaan yksimielisyys siitä, että samalla kun työttömyyskurva kannustaa ottamaan

vastaan myös lyhytaikaista työtä, riittävä perustoimeentulo on kaikissa oloissa turvattu. Työntekijöiden irtisanomissuojan jonkinasteinen yhdentäminen hyvinkin erilaisista lähtökohdista on välttämätöntä. Pienipalkkaisten ihmisten toimeentuloa on tuettava alentamalla näihin työtehtäviin kohdistuvia työnantajakuluja. Kansalaisen perustulosta on tehtävä Euroopan unionin yhteiskuntamallin perusta, johon voidaan siirtyä ensiksi alueellisin kokeiluin EU:n taloudellisesti taantuneissa osissa.

Vanhoissakin EU-maissa elää 55 miljoonaa ihmistä köyhyysrajan alapuolella. Köyhyyttä tulee torjua määrätietoisin toimin koko Euroopassa. Syrjäytymisen ehkäisyyn on panostettava riittävästi. Nämä tehtävät vaativat unionin, sen jäsenmaiden sekä kolmannen sektorin innovatiivista yhteistyötä.

Unioni on jo asettanut itselleen vaativat tavoitteet kaikkinaisen syrjinnän poistamiseksi velvoittaen myös jäsenmaita vahvistamaan tasa-arvoa myönteisin erityistoimin. Vammaispolitiikassa on jatkettava EU:n vammaisten vuoden 2003 työtä pyrkimällä luomaan vammaisille tasa-arvoiset edellytykset toimia yhteiskunnassa. Seksuaalisten vähemmistöjen asemaa on parannettava. On luotava painetta vanhojen ja erityisesti uusien jäsenmaiden syrjivän lainsäädännön uudistamiseksi tasa-arvoa kunnioittavaksi. Etnisten vähemmistöjen ja maahanmuuttajien oikeutta perusopetukseen ja muuhun koulutukseen, työhön ja palveluihin on vahvistettava. Euroopan unionin laajentuessa erilaisten perheiden ja yksilöiden yhtäläiset oikeudet ja velvollisuudet vaativat huomiota

Ilmastopolitiikka

Ilmastonmuutos voi synnyttää nälänhätiiä, johtaa sotiin hupenevista vesivaroista ja tehdä satojen miljoonien ihmisten asuinalueista elinkelvottomia. Ilmaston muutoksen hillitseminen on ihmiskunnan tärkein tehtävä ainakin seuraavat sata vuotta. EU on pitkään ollut kansainvälisten ilmastoneuvottelujen veturi ja unionin tulee tulevaisuudessakin säilyttää paikkansa kansainvälisen ilmastopolitiikan edelläkävijänä. Kioton sopimus onkin toistaiseksi kunnianhimoisin kansainvälinen ympäristösopimus. Silti se on vasta vaatimaton alku, sillä kasvihuonekaasupäästöt pitää maailmassa vähintään puolittaa.

Teollisuusmaat kantavat ekologista velkaa, sillä niiden nykyinen vauraus on hankittu saastuttamalla ilmakehää vuosisatojen ajan. Vaikka kehitysmaiden, erityisesti Kiinan ja Intian, vaurastuminen uhkaa lisätä hiilidioksidipäästöjä valtavasti, on eettisesti mahdotonta vaatia, ettei kehitysmaiden ihmisillä ole oikeutta samanlaiseen elintasoon kuin teollisuusmailla. Vaurastuvia kehitysmaita tulee kannustaa ja tukea hyppäämään teollisuusmaiden tuhlaavan teknologian yli ja siirtymään suoraan säästävään ja kierrättävään teknologiaan. EU:n tulee tukea alueellisia ympäristöohjelmia voimakkaan päästökasvun alueilla.

Maailmanlaajuinen päästökauppa ratkaisisi ongelman. Se kannustaisi kehitysmaita investoimaan suoraan säästävään teknologiaan, ja päästöoikeuksia ostavat teollisuusmaat osallistuisivat näiden investointien rahoitukseen. Pitkällä tähtäimellä kansainvälisen ilmastopolitiikan perustaksi on otettava ilmasto-oikeudenmukaisuus.

EU on luvannut alentaa kasvihuonekaasupäästöjään kahdeksan prosenttia vuoden 1990 tasosta vuoteen 2010 mennessä, mutta EU:n tulee asettaa tavoitteeksi omien päästöjensä vähentäminen 60 prosentilla vuoteen 2050 mennessä. Tämä vastaa hallitustenvälisen ilmastonmuutospaneelin IPCC:n antamaa toimintaohjetta. Pitkän aikavälin tavoitetta tarvitsevat myös yritykset, jotta ne voivat paremmin suunnitella toimintaansa. Asettamalla välttämättömän teknologisen uudistumisen

kärkeen EU voi vetää myös taloudellisesti pitemmän korren kuin ne maat, jotka jatkavat jättäytymistä fossiiliteknologian varaan.

Kasvihuonekaasupäästökaupan ekotehokkuus on turvattava siten, että EU:n ulkopuolelta hankittavat päästöoikeudet rajataan tiukasti vain uusinta teknologiaa soveltaviin, kestäväen kehityksen mukaisiin hankkeisiin. Suuret vesivoima- ja ydinvoimahankkeet eivät näin ollen tule kysymykseen.

Energiapolitiikka

Unionin tulee tukea ja nopeuttaa uuden teknologian kehittymistä lopettamalla fossiilisen energiantuotannon ja ydinvoiman tukeminen ja rahoittamalla uusiutuvien energialähteiden käyttöä edistävää tutkimus- ja kehitystoimintaa. OECD on arvioinut, että poistamalla pelkästään hiilen tuotanto- ja hintatuet, voitaisiin järjestön jäsenmaissa vähentää hiilidioksidipäästöjä 100 miljoonaa tonnia vuoteen 2010 mennessä.

Uusiutuviin energialähteisiin panostaminen on samalla panostamista työllisyyden parantamiseksi. EUFORESin (European Forum for Renewable Energy Sources) mukaan uusiutuvien energiamuotojen avulla Eurooppaan voitaisiin luoda jopa 1,6 miljoonaa uutta työpaikkaa vuoteen 2010 mennessä. Tavoitteena tulee olla, että neljäsosa unionin energiantuotannosta tuotetaan uusiutuvilla energialähteillä vuoteen 2020 mennessä. Uusiutuvien käyttöä tulisi edistää myös asettamalla sähköyhtiöille ostovelvoitteita, jotka pakottavat ostamaan uusiutuvilla energialähteillä tuotettua energiaa. Samalla tulee sopia Euroopan laajuisesti energian minimiverotuksen asteittaisesta korottamisesta ja asettaa unionille sitovat energiansäästötavoitteet.

Euroopan unionin tulee lopettaa ydinvoiman käytön edistäminen. EURATOM-sopimus on joko lakkautettava tai rajoitettava koskemaan vain ydinturvallisuutta. EU on turhaan luonut päällekkäisiä ydinturvallisuuden standardeja, joita säätämään kansainvälinen atomienergiajärjestö IAEA sopii paremmin.

Suomenlahden perukoilla sijaitseva Sosnovyi Borin ydinvoimalaitos on Suomelle ja muulle Euroopalle todellinen uhka, joka on otettava vakavasti. Itämeren ympärysmaiden on yhdessä EU:n kanssa toimittava niin, että Sosnovyi Bor ja muut samankaltaiset laitokset suljetaan. Venäjän Suomenlahden rannikolle, Ust-Lugaan suunnitteleman korkea-aktiivisen ydinjätteen välivaraston rakentaminen on estettävä, koska sen kautta tapahtuvat ydinjätteen merikuljetukset lisäävät terveyteen ja ympäristöön kohdistuvia uhkia Suomenlahdella ja koko Itämerellä.

Ympäristö

Euroopan unionilla on ansiokkaita ympäristönsuojeluhankkeita, joista mainittakoon Natura. Näistä ja lukuisista muista ympäristösäännöksistä huolimatta ympäristön tila on monin paikoin huono, luonnonvarainen kasvisto ja eläimistö taantuvat edelleen, ilmasto muuttuu ja kalakannat pienenevät, vaikka ympäristönsuojelun pitäisi ulottua läpäisyperiaatteella kaikkiin unionin toimiin. Unionin tavoite pysäyttää luonnon monimuotoisuuden väheneminen vuoteen 2010 mennessä edellyttää, että liikenne-, maatalous- ja aluepolitiikkaan liitetään tehokkaat luonnonsuojelutavoitteet.

Läpäisyperiaate on toteutunut heikosti myös liikenteessä, jossa liikennemäärät lisääntyvät jatkuvasti samalla kun kansalaisten elämänlaatu erityisesti kaupungeissa heikkenee. EU:n liikennepolitiikan

tavoitteeksi on otettava liikenteen määrän rajoittaminen ja joukkoliikenteen edellytysten parantaminen. Euroopan sisäistä tieliikennettä suurempi osa on saatava teiltä raiteille. EU:n tukirahoitusta tulee ohjata pääsääntöisesti vain julkiseen liikenteeseen ja raideliikenteeseen. Kaikista EU:n tukemista liikennehankkeista tulee tehdä laaja strateginen ympäristöarviointi. Liikennesektorin on otettava osaksi päästökauppaa.

EU:n tukipolitiikan painopistettä on muutettava niin, että entistä suurempi osa suunnataan hankkeisiin, jotka tukevat kestävästä kehitystä ja luonnonsuojelua. EU:n tuilla ei tule rahoittaa ympäristölle haitallisia hankkeita kuten pato- ja kasteluhankkeita tai matkailunedistämishankkeita, jotka vahingoittavat luonnon monimuotoisuutta jopa EU-säädöksillä suojatuilla alueilla. Vuodesta 2007 alkaen kaikista EU-tukia hakevista projekteista on tehtävä strateginen ympäristöarviointi. Tämän arvioinnin tueksi tarvitaan konkreettiset ohjeet.

Toinen merkittävä periaate on aiheuttaja maksaa -periaate. Toisin sanoen se, joka vahingoittaa ympäristöä, on vastuussa kustannuksista, jotka syntyvät vahinkojen välttämiseksi tai niiden korvaamisesta. Koska mahdolliset maksut siirtyvät hintoihin, siirtyy loppulasku useimmiten kuluttajille. Aiheuttaja maksaa – periaate on ulotettava kaikkeen ympäristöä pilaavaan toimintaan.

Jätepolitiikassa se toteutuu tuottajan vastuun kautta. Kun tuotteiden koko elinkaaren ympäristökustannukset lisätään hintoihin, muutetaan kulutustottumuksia. Siten kannustetaan valmistamaan pakkauksia, jääkaappeja tai autoja, joiden tuottaminen rasittaa ympäristöä vähiten. Tuottajan vastuun ulottaminen sähkö- ja elektroniikkaromuihin on jo ennalta lisännyt alan innovatiivisuutta, jolloin materiaalin kulutus ja samalla jätteiden syntyminen vähentyy. EU:n jätepolitiikassa on pidettävä kiinni jätehierarkiasta.

Varovaisuusperiaate puolestaan merkitsee sitä, että tietämättömyyden varjolla ei saa pilata ympäristöä. Toiminta tai tuote on kiellettävä, jos on perusteltua syytä epäillä sen haitallisuutta ympäristölle tai terveydelle ilman, että koko tiedeyhteisön tarvitsee olla asiasta vakuuttunut. Ihmisten on voitava luottaa siihen, että heidän arkiset valintansa ovat turvallisia. Kaikilla on oikeus turvalliseen ja eettisesti tuotettuun ruokaan ja kuluttajilla on myös oikeus tietää, mitä he syövät. Kuluttajansuojan turvaamiseksi elintarvikkeissa on oltava kattavat tuoteselosteet, joiden avulla ruoan alkuperä on aina jäljitettävissä. Teollisuuden on otettava vastuu tuotteiden turvallisuudesta ja tuotannossa käytetyistä menetelmistä.

Varovaisuutta tulee noudattaa myös silloin, kun päätetään geenimuunneltujen organismien käytöstä. Muuntogeenisten kasvien viljely voi aiheuttaa peruuttamatonta vahinkoa ympäristölle. Nälkäongelmaa ei ratkaista geenimanipuloituilla tuotteilla, sillä ongelmana ei ole ruoan puute vaan sen epätasainen jakautuminen.

Muuntogeenisten tuotteiden käytölle ei pidä antaa lupaa ennen kuin ne ovat jäljitettäviä, ne pystytään merkitsemään aukottomasti, vahinkovastuu on varmistettu ja tuotteiden ostajalla on mahdollisuus välttää gm-organismeja. Muuntogeenisiä kasveja ei tule sallia kaupallisessa viljelyssä ennen kuin voidaan varmistaa, että gm-vapaa tuotanto voi pysyä erossa gm-saastuttamisesta ja saastuttaja maksaa -periaate toteutuu. Muuntogeenisiä tai geenimanipuloituja ainesosia ei tule käyttää lastenruokateollisuudessa. Euroopan unionin noin kaksikymmentä eri aluetta on perustanut gm-vapaiden alueiden verkoston. EU:ssa tulisikin sallia, että jäsenmaat ja alueet voivat demokraattisesti tehdä päätöksiä, että niiden alueella ei levitetä ympäristöön muuntogeenisiä organismeja.

Kansalaiset ovat yhä enemmän huolissaan ilman, veden, maaperän sekä päivittäisen ruoan ja kulutustavaroiden sisältämisestä kemikaaleista. Markkinoilla olevista kemikaaleista 90 prosentista ei

ole tehty riskinarviointia. Kuluttajilla on oikeus odottaa, että kaikki EU:n alueella myytävät tuotteet ovat turvallisia. EU:n tulevassa kemikaalilainsäädännössä on edellytettävä, että vastuu turvallisuuden todistamisesta siirtyy viranomaisilta teollisuudelle. On myös edellytettävä, että vaaralliset kemikaalit korvataan haitattomammilla tuotteilla.

Unionin laajentuessa Itämeren painoarvo EU:n päätöksenteossa kasvaa, kun sen ympäryksistä kaikki maat Venäjää lukuun ottamatta kuuluvat unioniin. Samalla kasvavat mahdollisuudet tiiviimpään yhteistyöhön Itämeren suojelun parantamiseksi. Itämeren rantavaltioiden on parannettava keskinäistä yhteistyötään mm. rehevöitymisen estämiseksi ja kehittämällä yhteistä öljyntorjuntavalmiuttaan. EU:n on toimittava painokkaasti myös kansainvälisessä merenkulkujärjestö IMO:ssa Itämeren ja muiden merien suojelemiseksi. EU:n yhteisen kalastuspolitiikan on turvattava kalakantojen säilyttäminen ja luonnonlohen nousu pohjoisen jokiin. EU:n Pohjoisen ulottuvuuden ympäristöohjelmaan on otettava mukaan taiga-vyöhykkeen metsien, suurpetojen ja porotalouden suojeleminen.

Maatalous

Varsinaisen maataloustuotannon lisäksi maatalouden odotetaan huolehtivan kulttuurimaiseman säilyttämisestä, vahvistavan maaseudun elinvoimaisuutta sekä varmistavan maatalouteen sidottujen eliölajien hyvinvoinnin. Erityisesti maatiaiskantojen säilyttämistä on aktiivisesti tuettava. Lisäksi maatalouden tulee turvata elintarvikkeiden turvallisuus ja saatavuus myös poikkeusoloissa. Jos maataloutta kohdeltaisiin puhtaasti yritystoimintana, eivät nämä tavoitteet toteutuisi. Siksi on oikein, että maatalousyrittäjille maksetaan korvausta näistä yleishyödyllisistä palveluista. Uusien EU-jäsenten maaseudulla on paljon pienimuotoista viljelyä, joka on ylläpitänyt luonnon monilajisuutta ja perinteisiä viljelytapoja. Maiden alueella maataloutta tulee kehittää maltillisesti, että niiden maaseudun ympäristöllinen ja sosiaalinen monimuotoisuus ei kärsi.

Puolet noin sadan miljardin euron EU-budjetista kuluu maataloustuen maksamiseen. Tuilla on merkittävä vaikutus siihen, mihin suuntaan maatalous kehittyy. Perinteisesti EU:n tukipolitiikka on ollut sidottu tuotannon määriin, mikä on suosinut pääomavaltaista tilakoon kasvattamista. Seurauksena on yhä kasvava ylituotanto. Tähänastista yhteistä maatalouspolitiikkaa ei voi pitää onnistuneena, sillä vesistöjen saastuminen jatkuu edelleen, kasvinsuojeluaineiden käyttö on kaukana kestävästä tasosta ja maaperää uhkaa monin paikoin yleinen heikkeneminen.

Uutena suuntana on tukien irrottaminen tuotannosta. Suuntaus on oikea, sillä on tärkeää tunnustaa maatalouden moninaiset tehtävät. Osana maatalouden tukea EU maksaa myös ympäristötukia. Niiden tavoitteena on vähentää ympäristöön ja erityisesti pinta- ja pohjavesiin kohdistuvaa kuormitusta. Ympäristötukien merkitys korostuu meneillään olevassa maatalousuudistuksessa ja niiden osuutta tulee systemaattisesti korostaa myös tulevaisuudessa.

Lisäksi EU:n tulee laatia EU:n laajuinen luomun kehittämisohjelma, jossa tavoitteeksi asetetaan luomupinta-alan kasvattaminen 15 prosenttiin vuoteen 2010 mennessä.

Maatalous on ollut yksi vaikeimmista kysymyksistä myös Maailman kauppajärjestössä. Kehitysmaat ovat kritisoineet erityisesti sitä, kuinka Euroopan unioni ja muut teollisuusmaat tukevat ylituotantoaan viemällä sitä kehitysmaihin markkinahintoja halvemmalla. Lisäksi mm. EU ja Yhdysvallat suojaavat omaa tuotantoaan asettamalla osalle kehitysmaista tuotaville maataloustuotteille tulleja ja tuontirajoituksia. Näin estetään kehitysmaiden oman maataloustuotannon kehittyminen ja niiden oman ruokaturvan varmistaminen.

EU:n on poistettava kehitysmailla haitalliset vientituet. Samalla EU:n on alettava avata omia markkinoitaan kehitysmaiden tuotteille, sillä vain näin kehitysmailla on edes jonkinlainen mahdollisuus nostaa omaa elintasoaan. Tällöin on pidettävä huolta siitä, että tukien poistaminen ja markkinoiden avautuminen koituu kehitysmaiden tuottajien eikä ylikansallisten yritysten hyväksi. EU:n on edistettävä kehitysmaissa ympäristömyrkyistä puhtaitten tuotteiden viljelyä.

Kaupan vapauttamispyrkimyksissä on perusteltua sallia varsinkin kaikkein köyhimmille kehitysmailla oikeus ylläpitää tuontisuojaa oman maataloutensa kehittämiseksi sekä elintarviketukiaisia ruoan kotimaisen hinnan alentamiseksi ja ruokaturvan parantamiseksi.

Eläinten kohtelu

EU:n maatalouden on oltava eettistä. On luovuttava tukijärjestelmistä, joilla edistetään eläinten hyvinvoinnin vaarantavaa hoitoa ja kohtelua. Lisäksi EU:n tulisi varata nykyistä enemmän resursseja eläinsuojeluvalvontaan. Suomen tulee sitoutua siihen, että se edistää aktiivisesti eläinten hyvinvoinnin turvaavia säädöksiä ja toimenpiteitä koko unionissa.

Eläinten lajityypillisen käyttäytymisen on oltava keskeinen periaate niin eläintuotannossa kuin harrastustarkoituksessa tapahtuvassa eläinten pidossa. Teollisesta kotieläintaloudesta ja eläinten sairaaksi jalostamisesta on luovuttava. Häkkijärjestelmistä on nopeasti siirryttävä tasokkaisiin lattiakanaloihin. Nautojen pidossa on siirryttävä pihattoratkaisuihin, ja naudoilla tulee olla mahdollisuus päästä kesäaikana laitumelle.

Unionin alueella useat pienet teurastamot ovat lopettaneet toimintansa viimeisen vuosikymmenen aikana. Tämä kehitys on pysäytettävä, sillä muutoin eläimet joudutaan kuljettamaan yhä kauemmaksi. Pitkät, yli yhdeksän tunnin pituiset teuraseläinkuljetukset on kiellettävä.

Nykymuotoiselle turkistuotannolle ei ole eläinystävällisiä vaihtoehtoja, eikä sitä ole syytä tukea. Turkistarhauksesta tulee luopua siirtymäajalla. Kuitenkin niin kauan kuin turkistarhausta harjoitetaan EU:n alueella, tulee toiminnan olla eettisesti mahdollisimman kestävä.

EU:n tulee WTO-neuvotteluissa sitoutua puolustamaan eläinsuojelullisin perustein myönnettäviä maataloustukia sekä mahdollisuutta kieltää sellaisten tuotteiden tuonti, joiden tuotantomenetelmä on aiheuttanut kärsimyksiä eläimille. Unionin sisällä on voitava estää päällekkäiset eläinkokeet edellyttämällä nykyistä laajempaa tietojen jakamista. Samalla on edistettävä vaihtoehtoisten testausmenetelmien kehittämistä, hyväksyntää ja käyttöä.

Laajentuva Eurooppa

Vihreät ovat olleet aktiivisia unionin laajentumisen edistäjiä. Unionin on perustamissopimuksensa mukaisesti oltava avoin kaikille Euroopan maille, jotka toteuttavat vapauden, demokratian, ihmisoikeuksien kunnioittamisen ja oikeusvaltion periaatteet.

Unionin itälaajentuminen on herättänyt pelkoa siitä, että uusien jäsenmaiden työntekijät vievät vanhojen jäsenmaiden työpaikat. Useimmat nykyisten EU-maiden hallitukset ovat rajoittaneet

työvoiman liikkuvuutta uusista jäsenmaista. Estämällä tavallisia virolaisia työntekijöitä tulemasta töihin tavalliselle suomalaiselle työnantajalle Suomi luo tänne vuokratyövoimaa välittävälle yrityksille vapaat markkinat. Tämä on omiaan heikentämään koko suomalaisten työmarkkinoiden työehtoja. Työvoiman vapaa liikkuvuus on EU:n keskeinen perusoikeus eikä tätä vapautta pidä viedä uusien unionimaiden kansalaisilta. Työmarkkinoiden epäreiluihin toimintatapoihin tulee puuttua.

Suomea uhkaa lähitulevaisuudessa vakava työvoimapula. Selvitysten mukaan muuttohaluja on eniten nimenomaan nuorilla, koulutetuilla ja vielä opiskelevilla ihmisillä. Onkin täysin nurinkurista olla samaan aikaan huolissaan osaavan työvoiman saannista ja torjua asiallisin ehdoin Suomeen pyrkivää työvoimaa. Maat, jotka avaavat rajansa aikaisemmin, saavat suuremman osan juuri niistä työntekijöistä, josta myöhemmin käydään suurin kilpailu.

Eurooppalaista solidaarisuutta on aina koeteltu erityisesti EU-rahoja jaettaessa. Laajentumisen jälkeen moni vanha jäsenmaa joutuu luopumaan osasta EU:n alueiden välisiä kehityseroja poistavista tuista, mutta unionin varojen voimakkaampi suuntaaminen uusien jäsenmaiden talouksien vahvistamiseksi on perusteltua, sillä niiden keskimääräinen varallisuus on vielä kaukana Länsi-Euroopan tasosta. Arvion mukaan vie vähintään kaksi vuosikymmentä, kunnes uudet jäsenmaat saavuttavat vanhojen jäsenmaiden bruttokansantuotetason ja tämäkin oletuksella, että talouskasvu on uusissa maissa keskimääräistä nopeampaa.

On perusteltua, että EU:n köyhimpien ja rikkaimpien alueiden välisen eron tasoittaminen on EU:n aluepolitiikan pääpainopiste seuraavan sukupolven ajan. Silti on nähtävä myös maiden sisällä olevat alueelliset erot. Vaikka kaikkein köyhimmät alueet ovat enimmäkseen uusissa jäsenmaissa, tulee unionin jatkaa myös niiden vanhojen jäsenmaiden alueiden avustamista, jotka eivät vielä ole edistyneet riittävästi, ovat taantuneita alueita tai jotka kärsivät vakavista luonnonolosuhteiden aiheuttamista ongelmista.

Solidaarisuutta koettelee se, että samalla kun vanhat jäsenmaat maksavat verovaroistaan uusille maille rakennetukea, uudet maat kilpailevat yritysten sijoittumisesta keskimääräistä alhaisemmalla yritysverolla. Rakennerahastojen tukea myönnettäessä tulee edellyttää, että tukea saavat maat parantavat hyvinvointiaan myös omia, usein erittäin alhaisia, verojaan korottamalla.

Itälaajentuminen saa jatkoa. Perustamissopimusta on noudatettava kaikkien eurooppalaisten valtioiden kohdalla: jos maat täyttävät jäsenille esitetyt kriteerit, on niillä oikeus tulla unionin jäseniksi. Turkki on ehdokasvaltio, jonka on määrä liittyä unioniin samoilla kriteereillä kuin muidenkin ehdokasmaiden. Uskonto ei ole peruste jättää Turkkiä unionin ulkopuolelle, mutta Turkilta voi ja pitää vaatia EU:n perusarvojen – ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio – kunnioittamista jäsenyyden ehdoksi. Kyproksella vallitsee erityinen tilanne. Turkin jäsenneuvottelut tarjoavat mahdollisuuden löytää kestävä ratkaisu Kyproksen yhdistämiseen.

EU:n ulkopoliitikassa erityisesti Suomen näkökulmasta on tärkeää suhde Venäjään. Vaikka Venäjän liittyminen Euroopan unioniin ei olekaan näköpiirissä, on pyrittävä solmimaan nykyistä tiiviimmät taloudelliset, poliittiset ja kulttuuriset siteet Venäjän ja muun Euroopan välille. On kuitenkin varottava, ettei unioni tule niin riippuvaiseksi Venäjän öljystä ja kaasusta, ettei se kykene puuttumaan ihmisoikeusloukkauksiin esimerkiksi Tshetsheniassa tai muihin oikeusvaltio-ongelmiin.

Unionin Pohjoinen ulottuvuus vahvistuu laajentumisen myötä. Suomen ja koko Unionin yhteisyö Venäjän kanssa on edelleen oleellinen osa Pohjoisen ulottuvuuden politiikkaa. Pohjoisen

ulottuvuuden alla tulee yhdistää Arktisen, Itämeren ja Barentsin alueiden yhteistyön tavoitteita ja toimintaa. Pohjoisen ulottuvuuden rahoitusta tulee tukea ja sen institutionaalista kehitystä edistää. Tämän laajentumisen myötä unioni on saanut myös uusia naapurusmaita. Tuemme EU:n naapuruusohjelmaa, jolla edistetään vakautta unionin lähialueilla pohjoisesta etelään Jäämereltä Välimerelle.

Pakolais- ja maahanmuuttopolitiikka

Eurooppalaisen identiteetin tulee rakentua avoimuudelle ja monimuotoisuudelle. Alueellisen vastakkainasettelun välttämiseksi ja unionin ulkorajojen sulkemisen sijaan tavoitteena on oltava avoin eurooppalainen kansalaisuus. Yhteinen maahanmuuttopolitiikka on yksi keskeisistä lähitulevaisuuden haasteista, jota on tarkasteltava sekä maahanmuuttajien että Euroopan unionin näkökulmasta. Jotta globalisaatio ei tarkoittaisi vain rahan ja tavaran vapautta, vaan myös ihmisten mahdollisuuksia valita asuinpaikkansa, on tärkeää luoda maailmanlaajuiset pelisäännöt, joilla turvataan siirtolaisten oikeudet.

Yksi tavoite on solidaarinen maahanmuuttopolitiikka. On tarjottava laillisia tapoja muuttaa työskentelemään Euroopan unionin alueelle kuitenkin houkuttelematta koulutetuimpia osaajia pois kehitysmaista. Koska eläköityvä Eurooppa myös tarvitsee maahanmuuttajien työvoimaa, on panostettava aktiiviseen maahanmuuttopolitiikkaan eli siirtolaisten houkuttelemiseen. Pelkästään Suomessa vuosikymmenen loppuun mennessä vuosittainen uuden työvoiman tarve on kymmenestä kahteenkymmeneentuhanteen henkilöä. Uuden työvoiman tarpeeseen voi osin vastata myös laajenevan unionin oma väestö. Erityisesti runsasväestöinen Turkki, jossa ikärakenne edelleen painottuu nuoriin, voi olla koko Euroopalle tärkeä voimavara.

Nykyisessä tilanteessa puutteellinen kielikoulutus ja kantaväestön asenteet ovat esteenä maahanmuuttajien työllistymiselle. Työmarkkinoiden muutos ulkomaalaismyönteiseksi on aloitettava välittömästi, jotta tuloksena ei ole kasvava syrjäytyneiden maahanmuuttajien joukko. Eurooppaan muuttaville maahanmuuttajille on tarjottava mahdollisuudet osallistua politiikkaan ja yhteiskunnan kehittämiseen kanssakansalaisina.

Laittomien maahanmuuttajien oikeus turvalliseen elämään ja normaaleihin työehtoihin on taattava. Laittoman työvoiman valvonnan tulee olla tehokasta ja rangaistusten on kohdistuttava ensisijaisesti työnantajiin, ei uhreihin. Rajavalvontaa tiukentamalla ajetaan Euroopasta parempaa elämää etsivät vain entistä paremmin ihmissalakuljettajien käsiin, joista moni ei selviä hengissä. Jos laillinen maahanmuutto estetään, EU:n alueelle hakeudutaan laittomien keinojen, muun muassa salakuljetusbisneksen avulla, joka on omiaan lisäämään myös naisten uhkaa joutua nykyajan orjakaupan uhreiksi. On tärkeää, ettei ihmiskaupan ja parittajien uhreiksi joutuneita naisia välittömästi karkoteta, vaan kannustetaan heitä yhteistyöhön viranomaisten kanssa.

Oikeus turvapaikkaan on tärkeä ihmisoikeus. Koska mikään maa – edes EU-maa - ei ole väistämättä turvallinen kaikissa oloissa kaikille kansalaisilleen, on jokaiselle turvapaikanhakijalle taattava oikeus hakemuksensa yksilölliseen käsittelyyn. Tämän oikeuden tulee koskea myös romanivähemmistöjä. Euroopan alueella on pyrittävä kaikin voimin parantamaan vähemmistöjen asemaa, jotta tarvetta maastamuuttoon ei syntyisi. Mutta koska esimerkiksi romanien asema ei kohennu hetkessä, kaikille turvapaikanhakijoille on taattava asiallinen kohtelu. Useimmilla Euroopan unionin jäsenmailla, erityisesti Suomella, on varaa kasvattaa pakolaisten määrää.

Maailmanlaajuinen turvallisuus

Euroopan unionin ulkopoliittinen toimivalta on ajan mittaan laajentunut uusille alueille. Aikoinaan Euroopan talousyhteisö sai tehtäviä kaupan ja kehitysyhteistyön alueilta. Nykyään EU on maailman toiseksi suurin talousalue. Yhteisön kehitysyhteistyö täydentää jäsenmaiden kehitysyhteistyötä niin, että unioni on maailman suurin kehitysavun antaja. Kauppa- ja kehityspolitiikkaan verrattuna EU:n painoarvo kansainvälisessä turvallisuuspolitiikassa on verrattain heikko. Unionin aktiivinen toiminta rauhan ja vakauden edistämiseksi maailmassa on vasta alullaan.

Talouden ja turvallisuuden globalisaatio on aiheuttanut kasvavia paineita EU:lle toimia aktiivisesti kansainvälisessä politiikassa laajemmin kuin klassisten tehtäviensä kuten kaupan ja kehitysyhteistyön alalla. Maastrichtin sopimuksella v. 1993 luotu yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka ei ole kyennyt takaamaan, että Euroopan unionilla olisi kansainvälisillä foorumeilla yksi, yhtenäinen kanta – edes silloin kuin muu maailma olisi sitä odottanut. Jakautuminen Irakin sodan kysymyksessä osoittaa piinallisen selvästi, että suuret jäsenmaat eivät ole valmiit jakamaan päätösvaltaansa muiden kanssa vaan ryhmittäytyvät keskenään täysin vastakkaisten kantojen ympärille.

EU:n päätöksentekokykyä yhteisessä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa on vahvistettava esimerkiksi lisäämällä määränemmistöpäätöksiä muissa paitsi puolustuspolitiikkaan liittyvissä asioissa.

Vihreät ovat eurooppalaisten kansalaisjärjestöjen ja eräiden jäsenmaiden – Suomen ja Ruotsin – ohella aktiivisimmin unionin kriisien ennaltaehkäisyä ja konfliktien ei-sotilaallista hallintaa ajavia ryhmiä. Tämä toiminta ei saa jäädä sotilaallisen ulottuvuuden koristeeksi, vaan sen on saatava vähintään yhtä paljon painoa ja voimavaroja kuin nopeasti kehittyvän sotilaallisen kriisinhallinnan. New Yorkin terrori-iskujen jälkeen on selvää, että myöskään kansainvälistä terrorismia ei torjuta voittopuolisesti sotilaallisilla keinoin.

EU:n ei tule kilpailla Yhdysvaltojen kanssa sotilaallisessa voimassa vaan sen tulee keskittyä johdonmukaisen ulkopoliittikan harjoittamiseen, konfliktien ennaltaehkäisyyn ja hajonneiden valtiorakenteiden jälleenrakentamiseen.

Unionin kehityspolitiikkaa ja varsinaista kehitysyhteistyötä ei valjasteta unionin taloudellisten etujen tai yksittäisten jäsenmaiden kansallisten intressien ajamiseen. EU:n on kansainvälisessä politiikassaan sitouduttava samoihin periaatteisiin, joita se ilmoittaa noudattavansa sisäisessä toiminnassaan: ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, sosiaaliseen kehitykseen, ympäristönsuojelun korkeaan tasoon, tasa-arvon ja suvaitsevaisuuden edistämiseen, demokratiaan sekä oikeusvaltioon. Johdonmukaisuutta tarvitaan erityisesti kauppapolitiikassa.

Liittyessään unioniin Suomi on liittoutunut poliittisesti ja hyväksynyt myös sen, että asteittain edetään kohti yhteistä puolustusta. Suomen on syytä sitoutua myönteisesti siihen ajatukseen, että jäsenmaat antavat toisilleen tarvittaessa myös sotilaallista apua, jos yksi jäsenmaa joutuu sotilaallisen hyökkäyksen kohteeksi. Voimakkaan terrori-iskun vaikutukset eivät välttämättä olisi kovin erilaiset kuin suhtautuminen sotilaalliseen hyökkäykseen. On varottava, että ei synny harmaata vyöhykettä, jolla terrorismi julistetaan yksioikoisesti sodankäynniksi. Terrorismia käsitellään rikosoikeuden, ei sodan keinoin.

Eurooppalainen puolustus ei saa ajautua aseellisuuden etujen edistäjäksi. Jo tehty päätös yhteisen voimavaraviraston perustamisesta edellyttää rinnalleen, että vuodesta 1991 asti voimassa olleet jäsenmaiden asevientikriteerit, joista tuli vuonna 1999 yhteiset käytäntösäännöt, tehdään jäsenmaita sitoviksi. Voimavaravirastolle ei saa antaa valtaa edellyttää jäsenmailta puolustusmäärärahojen kasvattamista tai uudelleen suuntaamista. Päätöksen suomalaisten joukkojen lähettämisestä ulkomaille tekee aina tapauskohtaisesti eduskunta. Eurooppalaisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan parlamentaarista valvontaa on kaikin puolin vahvistettava niin kansallisissa parlamenteissa kuin Euroopan parlamentissakin.

Eurooppalaisen puolustuksen on tukeuduttava YK:n peruskirjan periaatteisiin aseellisen voimankäytön oikeudesta. EU:n on tuettava pyrkimyksiä selventää humanitaarisen intervention kriteerejä ja uudistaa ajastaan jälkeen jääneen turvaneuvoston kokoonpano yhdessä samanmielisten YK-maiden kanssa. EU:n tulee vihdoin saada edustus turvaneuvostossa, vaikka sen suuret jäsenmaat Britannia ja Ranska tulevatkin siellä toistaiseksi puolustamaan asemiaan unionin yhtenäisyyden kustannuksella.

Kansainvälisellä yhteisöllä on moraalinen velvollisuus toimia kansanmurhan estämiseksi. Vihreiden tavoitteena on YK:n päätöksenteon tehostaminen siten, ettei kansanmurhien pysäyttäminen voi juuttua yhden maan veto-oikeuteen. Hyväksymme Suomen rauhanturvalain muuttamisen niin, että suomalaisia joukkoja voidaan lähettää maan rajojen ulkopuolelle EU:n operaatioihin, jos ne täyttävät YK:n peruskirjan vaatimukset.

Euroopan unioni voi vahvistaa kansainvälistä vakautta ja kansainvälistä oikeutta, jos se onnistuu itse noudattamaan johdonmukaisuutta omassa ulkoisessa toiminnassaan. Unionin on ponnisteltava Yhdysvaltain tuomiseksi takaisin monenvälisiin YK-neuvotteluihin ja -järjestöihin. EU:n puolustus ei edellytä Suomen liittoutumista Natossa. On ehdottomasti varottava liittymästä nykyisenkaltaiseen USA-johtoiseen sotilasliittoon.

Globaali päätösvalta ei jakaudu lähimainkaan demokraattisesti, vaan sen mittarina on taloudellinen valta. Yhä useammat suuret päätökset valmistellaan rikkaimpien maiden, G8:n huippukokouksissa. Maailmassa ei kuitenkaan saada aikaiseksi välttämättömiä, vakautta ja kehitystä edistäviä ratkaisuja, ellei tämä piiri laajenna vastuutaan. EU:n on toimittava siten, että rikkaimmat maat myöntyvät päättämään huomattavasta lisärahoituksesta kehitykseen, kehitysmaiden velkasovittelumekanismiin aikaansaamiseen sekä kansainvälisen keinottelun ja veronkierron saamiseen kuriin. EU:n on vaadittava todellista maailmanlaajuista päätösvaltaa käyttäviltä Maailmanpankilta, Kansainväliseltä valuuttarahastolta sekä Maailman kauppajärjestöltä johdonmukaista toimintaa köyhyyden voittamiseksi ja kestäväen kehityksen kriteerien tunnustamista toimintansa ohjenuoriksi. EU:n on toimittava YK-järjestöjen, kuten Kansainvälisen työjärjestön ILO:n, terveysjärjestö WHO:n, ympäristöohjelma UNEP:n sekä kehitysjärjestö UNDP:n, vahvistamiseksi suhteessa mainittuihin taloutta hallitseviin globaalitason organisaatioihin.

Globaalin demokratian tulee olla EU:n kansainvälisen toiminnan keskeinen tavoite yhdessä jäsenmaidensa ja niiden kansalaisyhteiskuntien kanssa. Tavoitteiksi tulee ottaa kehitysmaiden vaikutusvallan kasvattaminen globaalissa päätöksenteossa, parlamentaarisen valvonnan tuominen globaaleihin instituutioihin, niiden päätöksenteon avoimuuden lisääminen ja kansalaisyhteiskunnan hyväksyminen keskustelukumppaniksi kaikessa globaalipäätöksenteossa.

Madridin pommi-iskut palauttivat kansainvälisen terrorismin eurooppalaisten tietoisuuteen. Terrorismin torjunta edellyttää poliisi- ja tiedustelutoiminnan yhteistyön edistämistä EU:n tasolla. Yhteistyötä on tiivistettävä myös terroristien rahavirtojen tutkimisessa ja tukkimisessa. Ilman rahoitusta terroristien toiminta käy huomattavasti vaikeammaksi. Mutta kansalaisten perusoikeudet

on turvattava myös terrorismin vastaisessa toiminnassa. Yksityisyyden suojaa loukkaavia vaatimuksia kuten Yhdysvaltain eurooppalaisilta lentomatkustajilta edellyttämiä henkilötietoja ei tule hyväksyä, ellei toinen osapuoli ole valmis sitoutumaan niiden turvalliseen käsittelyyn.

Kauppapolitiikka

Maailmanlaajuisia ongelmia kuten köyhyyttä, ympäristön tuhoutumista ja ihmisoikeuksien polkemista ei voida ratkaista ilman perusteellisia muutoksia kauppapolitiikassa. Euroopan unionin on otettava maailman voimakkaimpana talousalueena itselleen kuuluva vastuu sen uudistamisesta. Valitettavasti EU on kuitenkin antanut enemmän lupauksia kuin mihin se on itse valmis. Käynnissä olevan maailmankaupan vapauttamiskierros, ns. Dohan kehityskierros, ei vielä ole saanut unionia supistamaan kehitysmaiden ruokaturvalle ja paikalliselle ruoantuotannolle haitallisia vientitukia. Rikkaiden maiden vuotuinen 50 miljardin dollarin kehitysapu vastaa summaa, jonka kehitysmaat menettävät maatalouden vientituloina teollisuusmaiden tukien ja suojien takia. Köyhimmille kehitysmailla on perusteltua sallia tuontisuoja oman maatalouden kehittämiseksi sekä tukea ruoantuotantoa kotimaisen hinnan alentamiseksi.

Unioni on myös vaatinut kehitysmaita avaamaan markkinoitaan monikansallisille yhtiöille esim. vesihuollossaan, vaikka koetun kaltainen yksityistäminen on vaikeuttanut köyhien ihmisten vedensaantia.

Unionin on lakattava edistämästä WTO:ssa maailmanlaajuisen palvelukaupan vapauttamiseen pyrkivää GATS-sopimusta, joka vaikeuttaa julkisten palvelujen järjestämistä. Unioni ei vastaisuudessaakaan saa päättää julkisten terveys-, koulutus- ja sosiaalipalvelujen avaamisesta kansainvälisille palvelujen tarjoajille, jos yksikin jäsenmaa sitä vastustaa.

WTO:ssa neuvoteltu teollisia ja tekijänoikeuksia koskeva TRIPS-sopimus on neuvoteltava uudestaan siten, ettei köyhimpien maiden tuotannolle aseteta uusia rajoitteita ja etteivät eri teollisuuden alojen oikeudet keskity yksinomaan teollisuusmaihin.

Unionin päätöksenteko WTO:ssa ei täytä tällä hetkellä demokraattisen tai parlamentaarisen valvonnan vaatimuksia. Kansalaisilla tulee olla oikeus saada enemmän tietoa käynnissä olevista neuvotteluista senkin uhalla, että asiat ovat keskeneräisiä ja siten arkaluontoisia. Euroopan parlamentin kuuluu saada täysi oikeus osallistua unionin neuvottelumandaatin muodostamiseen jäsenmaiden rinnalla. Kun Euroopan parlamentin osallistuminen on jo sinänsä omiaan lisäämään päätöksenteon avoimuutta, on myös kansallisilla parlamenteilla paremmat mahdollisuudet valvoa hallitustensa toimintaa jo neuvottelujen alkuvaiheessa ja niiden kestäessä, eikä vain, kun niille tuodaan hyväksyttäväksi laaja sopimuspaketti.

Kansalaisten Eurooppa

Eurooppalaisuus on merkittävä osa suomalaista identiteettiä ja unionilla on keskeinen rooli eurooppalaisen identiteetin vaalimisessa. Euroopan unionin alue on kulttuurisesti monimuotoinen. Tätä rikkautta on vaalittava esimerkiksi pitämällä huolta Euroopan kielten moninaisuudesta. Kansalaisilla on oltava jatkossakin mahdollisuus saada tietoa EU:sta ja olla yhteydessä sen instituutioihin kaikilla unionin virallisilla kielillä.

Eurooppalaisen kulttuurin, kuten elokuvan tuotanto on kovan kansainvälisen kaupallisen kilpailun alainen ja tarvitsee selvittääkseen riittävästi julkista tukea. Myös tiedotusvälineiden ja kustantajien omistuksen keskittyminen uhkaa sananvapautta ja kulttuurin monimuotoisuutta. EU:n tason

lainsäädännöllä on estettävä omistuksen keskittyminen. On edistettävä kansalaisten mahdollisuuksia saada tietoa Euroopan unionista päivittäisten tiedotusvälineidensä kautta.

Euroopan unioni luo puitteet moninaisten kansallisuuksien, alueiden, kulttuurien, yritysten ja kulttuurilaitosten verkostolle. Ihmisten mahdollisuus elää, työskennellä ja opiskella toisessa maassa on helppo tapa rakentaa kansalaisten Eurooppaa. Vaihto-ohjelmiin osallistuvien ihmisten määrää on moninkertaistettava.

Euroopan unioni on perustettu alun perin valtioiden väliseksi järjestöksi, johon kansalaisten ei katsottu tarvitsevan suoraan vaikuttaa. Kun unionin toimivalta on laajentunut kaventaen kansallista suvereenisuutta, on asteittain ollut pakko luoda demokraattisen vaikuttamisen esiasteita ja keinoja. Euroopan parlamentti on nyt muodostunut ministerineuvoston rinnalla tasavertaiseksi lainsäätäjäksi ja budjettivallan käyttäjäksi, mikä on ollut omiaan herättämään kiinnostusta sen toimintaan. Parlamentin avoimuutta ja vastuunalaisuutta kansalaisille on vielä vahvistettava mm. tiukentamalla sen jäsenten taloudellisia etuja ja kytköksiä koskevia sääntöjä.

Demokratiaa ei voi olla ilman päätöksenteon avoimuutta. Salailu ei ole enää pääperiaate, vaan julkisuus, mutta silti erityisesti hallitukset ovat halunneet pitää monia alueita julkisuusperiaatteen ulottumattomissa. Erityisesti sisä- ja oikeusasioista sekä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta päätettäessä avoimuuden puolesta on taisteltava.

Euroopan unionista ei voi tulla demokraattista, ellei kansallinen EU-päätöksenteko ole demokraattista. Kun Euroopan unionin uusi perustuslaki tekee unionin lainsäädännöstä vihdoinkin avointa, perusteet kansalliselle salailulle raukeavat. Eduskunnan suuri valiokunta voi avata oviaan kansalaisille ja tiedotusvälineiden edustajille, ja tällä tavalla tärkeät unioniasiat tulevat aikaisempaa enemmän julkiseen keskusteluun. Euroopan parlamentin suomalaiset jäsenet on otettava tiiviimmin mukaan eduskunnan EU-työhön.

Demokratian olennainen tunnusmerkki on, että naiset ja miehet osallistuvat päätöksentekoon tasavertaisesti. EU:n nimetyissä toimielimissä, kuten komissiossa tai tuomioistuimessa, on otettava käyttöön sukupuolikiintiöt, kunnes naisten osuus pysyy itsestään vähintään 40 prosentissa. Uusi perustuslaki tyytyy edellyttämään pelkästään komission valinnassa, että jäsenmaat nimeävät kukin kolme ehdokasta, joista vähintään yhden pitää olla nainen. Tämä ei riitä.

On tullut aika avata kansalaisille myös suoria vaikutusmahdollisuuksia. EU:n perustuslaillisista kysymyksistä päätettäessä kansanäänestyksistä on tullut sääntö kautta unionin. Suomessa perustuslakia on muutettava Tanskan mallin mukaisesti siten, että eduskunnan päätös kansallisen toimivallan merkittävästä luovuttamisesta ylikansallisille toimijoille kuten unionille alistetaan kansalaisten hyväksyttäväksi tai hylättäväksi. Perustuslakisopimuksen alistaminen kansanäänestykseen on Suomessakin välttämätöntä.

Olemme ponnistelleet sen puolesta, että uudessa perustuslaissa luodaan mahdollisuus EU-kansalaisaloitteeseen, jolla vähintään miljoona kansalaista merkittävästä määrästä EU-maita voi esittää komissiolle ryhtymistä lainsäädäntötoimiin unionin toimivallassa olevasta kysymyksestä. Voimakas eurooppalainen kansalaisyhteiskunta syntyy, kun eri EU-maissa aletaan tunnistaa yhteisiä ongelmia ja ehdottaa yhteisiä ratkaisuja. Haluamme myös vahvistaa eurooppalaisten kansalaisjärjestöjen toimintaedellytyksiä, koska niistä muodostuu kansalaisyhteiskunnan ydin. Unionin on lunastettava kansalaisten hyväksyntä konkreettisilla teoilla, jotka osoittavat sen voivat olla avuksi pyrittäessä parantamaan ihmisten elämänlaatua.